

ICJ-NORGES FAGUTVALG FOR ADVOKATERS, DOMMERES OG PÅTALEJURISTERS UAVHENGIGHET

Justis- og beredskapsdepartementet
Sendes elektronisk

Deres ref.: 20/3628 - LSW

Dato: 4. oktober 2020

Høringsuttalelse – endring i advokatregelverket – forslag om innføring av krav til hederligandel mv.

1 ICJ-NORGES FAGUTVALG FOR ADVOKATERS, DOMMERES OG PÅTALEJURISTERS UAVHENGIGHET

ICJ er en uavhengig, internasjonal organisasjon (NGO) med sekretariat i Genève, stiftet i 1952.

ICJ består av selve Kommissjonen (60 fremstående jurister fra alle verdensdeler) og et 80-talls avdelinger i like mange land. Kommissjonærenes arbeid for menneskerettigheter er internasjonalt anerkjent; de representerer kun seg selv, ikke landene de kommer fra. De avspeiler et geografisk mangfold og verdens ulike rettssystemer.

ICJ-Norge ble stiftet i 2008, og arbeider for å fremme ICJs formål i Norge og, i samarbeid med ICJs øvrige organisasjon, internasjonalt. ICJ-Norges første styreleder, høyesterettsdommer (emeritus) Ketil Lund er én av ICJs nåværende kommisjonærer. De eneste tidligere, norske kommisjonærer har vært tidligere justisminister og høyesterettsjustitiarius Terje Wold (1964-1972) og professor Torkel Opsahl (1973 til 1988).

ICJ-Norges arbeid er organisert gjennom flere fagutvalg innenfor ulike rettsfelt/temaer. Fagutvalget for advokater, dommeres og påtalejuristers uavhengighet (fagutvalget) arbeider med å støtte og beskytte dommere, advokaters og påtalejuristers virke som uavhengige rettsaktører både nasjonalt og internasjonalt. Utgangspunktet for gruppens aktiviteter er at prinsippet om domstolenes uavhengighet er et fundamentalt rettsvernsprinsipp og et av rettsstatens grunnvilkår.

2 HOVEDLINJENE I FORSLAGET

Departementet foreslår at det innføres et krav om hederligandel for eiere og personer i ledelsen i et advokatforetak som ikke har advokatbevilling. I tillegg foreslås det at disse personene ikke må anses uskikkede. Fagutvalget støtter dette.

3 MERKNADER TIL FORSLAGET

3.1 Krav om hederligandel

Fagutvalget mener at kravet om hederligandel for personer uten advokatbevilling må tilsvare kravet som stilles til vandel for oppnåelse av advokatbevilling. Det er etter vårt syn ingen grunn til at terskelen

her skulle ligge på et annet nivå. Rettstekniske hensyn tilsier det samme.

Selv om spørsmålet om hvorvidt vandelskravet er oppfylt må baseres på en konkret, samlet vurdering, slik departementet legger til grunn, er det ønskelig med størst mulig grad av veiledning i hva som ligger i vandelskravet i lovproposisjonen. Behovet for forutberegnelighet på området er stort, og melder seg både for personene som vurderes og for tilsynsmyndigheten.

Fagutvalget er enig med departementet i at dersom det innføres krav om uttømmende politiattest for advokater, bør det samme gjelde for andre.

3.2 Krav om at personen ikke må anses uskikket

Også kravet om skikkethet bør korrespondere med det tilvarende kravet som gjelder for advokater.

Fagutvalget er enig i at personer som er fratatt advokatbevilling eller har mistet tillatelse til å drive virksomhet under tilsyn av Finanstilsynet som hovedregel bør anses uskikket. Dersom man legger til grunn at «uskikkethet» skal stille de samme krav for ikke-advokater som for advokater, vil det etter vårt syn ha formodningen mot seg at en person som er fratatt bevillingen på grunn av uskikkethet, ikke må anses som uskikket i egenskap av å være ikke-advokat.

Behovet for klarhet og forutberegnelighet gjør seg også gjeldende ved innføringen av et skikkethetskrav. Det er derfor også her behov for utførlig veiledning i proposisjonen. Vurderingen av om noen må anses som uskikket har svært stor betydning for den det gjelder. Ikke minst gjelder dette ved spørsmål om tap av advokatbevilling.

3.3 Personkrets

Fagutvalget er enig med departementet i at samtlige eiere bør underlegges krav, uavhengig av hvor stor eierandelen er. Foreningen er videre enig i at både direkte og indirekte eierskap i advokatforetak bør omfattes.

Forslaget om at det ikke bare er de som formelt sett står som eiere, styremedlemmer og daglig leder i foretaket som må oppfylle kravene, men også de som reelt og faktisk har slike posisjoner, støttes.

3.4 Foretakets ansvar og tilsynsorganets rolle

Departementet foreslår at det er det enkelte advokatforetak som skal sikre at kravene til eiere og personer i ledelsen uten advokatbevilling er oppfylt. Etter departementets vurdering er det ikke hensiktsmessig å innføre en særskilt godkjenningsordning med tilhørende meldeplikt til tilsynsorganet hver gang nye eiere trer inn eller det gjøres endringer i foretakets ledelse. Departementet mener det er tilstrekkelig å gi tilsynsorganet hjemmel til å gripe inn dersom kravene til eiere og personer i ledelsen uten advokatbevilling ikke er oppfylt.

Fagutvalget mener at formålet med de nye reglene bedre oppfylles dersom det legges opp til at tilsynsorganet må vurdere vandelen og skikketheten til nye eiere og personer i ledelsen i forkant. Vi støtter dermed den alternative løsningen departementet skisserer, og som er kjent fra Finanstilsynets

tilsynsområde.

3.5 Fratredelse fra stilling og avvikling av eierskap når kravene ikke er oppfylt

Fagutvalget er enig i at en person som tar del i ledelsen eller har styreverv som ikke lenger oppfyller kravene tilandel og skikkethet må fratredelse sin stilling eller verv uten ugrunnet opphold. En frist for avhending på to år er etter fagutvalgets syn for lang.

Det viktigste er imidlertid at vedkommende utelukkes fra å delta i forvaltningen av foretaket. Selv om det settes en to års frist for avhending av eierandelen, burde tap av deltakerrettigheter inntre uten ugrunnet opphold etter at vedkommende ikke lenger oppfyller lovens krav. Dette vil ivareta både hensynet til avhendelsesprosessen og hensynene bak innføring av vandelskrav til eiere.

Med vennlig hilsen

Styret i ICJ Norges fagutvalg for advokaters, dommeres og påtalejuristers uavhengighet